

УДК 343.64 (477)

DOI: <https://doi.org/10.18524/2411-2054.2018.30.132890>

Т. О. Павлова, канд. юрид. наук, доцент, доцент
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Кафедра кримінального права, кримінального процесу та криміналістики
Французький бульвар, 24/26, Одеса, 65058, Україна

Є. О. Каташинський, студент 3 курсу
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Економіко-правовий факультет
Французький бульвар, 24/26, Одеса, 65058, Україна

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ГІПНОЗУ

У статті розглянуто гіпноз як спосіб вчинення злочину. Констатується, що сьогодні відсутнє правове регулювання подібних правовідносин, що сприяє уникненню кримінальної відповідальності особами, які незаконно використовують гіпноз для вчинення злочину. Пропонується внести зміни до Кримінального кодексу України з метою здійснення більш ефективного захисту прав та інтересів особи, до якої застосовується гіпноз.

Ключові слова: гіпноз, навіювання, кваліфікація, кримінально-правова характеристика.

Постановка проблеми. Актуальність цієї теми полягає у тому, що на сьогоднішній день збільшується кількість різноманітних способів вчинення злочину. Суспільство є динамічним явищем, а розвиток і прогрес – природними процесами. В рамках генезису суспільства розвивалася наука, техніка й технології. Яскравим прикладом є прогрес у сфері наук про мозок, а також в області впливу на людську свідомість та психіку. Однією з таких технік є гіпноз. Незважаючи на те, що гіпноз неодноразово виступав як об'єкт наукового дослідження, однак більшість проблем, пов'язаних із кримінально-правовою характеристикою гіпнозу, досі не вирішені у чинному Кримінальному кодексі України.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема впливу гіпнозу на людину у різні часи займалися наступні вчені: І. Бернгейм, Дж. Бред, М. Еріксон, А. Льебо, Ж. Фаріа, А. Форель, З. Фрейд, Ж. Шарко та інші. На сьогоднішній день ця тема розробляється у працях П. Буля, В. Герке, Н. Іванової, В. Кандиби, А. Кирюхіна, В. Матевєєва, Л. Грімака, О. Михайлова, В. Повової, Л. Сєдих, Г. Чечеля, Л. Шертока та інших вчених.

Метою статті є розгляд особливостей кримінально-правової характеристики гіпнозу та внесення змін до Кримінального кодексу України для посилення відповідальності осіб, які умисно застосовують гіпноз та інші методи біоенергетичного впливу для вчинення злочину.

Виклад основного матеріалу. Феномен гіпнозу є предметом наукового дослідження різних наук вже досі тривалий час. Вперше на гіпноз в правовому сенсі було звернено увагу у Франції. 12 березня 1784 р. Людовик XVI призначив комісію, яка надала королю кілька звітів, де висловила сумніви в моральності месмеровських процедур. В тому ж році, незалежна комісія на чолі із ботаніком Антуаном-Лореном де Жусью сформувала свій звіт, який узгоджувався з висновками попередньої комісії. В результаті медикам було заборонено викладати тваринний магнетизм і застосовувати його на практиці. У подальші роки на цю проблему було звернено увагу в багатьох інших європейських країнах [1, с. 15].

У Російській Імперії також було звернено увагу на це питання. Так, у ст. 130 «Учреждений и Уставов врачебных по гражданской части Свода законов Российской империи 1857 г.» зазначалося наступне: «Медицинский Департаментъ съ своей стороны

обязанъ всемѣрно наблюдать, дабы лечение людей производимо было не иначе, какъ испытанными въ томъ врачами, отвращая всякій вредъ, который отъ такъ называемыхъ эмпириковъ и шарлатановъ происходитъ можетъ» [2]. А ст. 2001 «Уложения о наказанияхъ уголовныхъ и исправительныхъ 1845 г.» закріплювала згвалтування особи, що була введена в стан «неприродного сну», в якості однієї із кваліфікуючих ознак складу злочину [3].

Наступним актом нормативно-правового регулювання гіпнозу став акт Медичного департаменту Російської Імперії від 09.07.1890 р. № 4682, в якому мова йшла про необхідність заборони публічних сеансів гіпнотизму, використання дозволялося лише лікарям при дотриманні певних правил. Аналогічні положення містилися в інструкції Наркомату охорони здоров'я і Нарком'юста РРФСР від 1926 р. [1, с. 19].

Саме поняття «гіпноз» з'явилося ще в XIX ст. Відтоді й ведеться дискусія про природу і властивості цього явища. Гіпноз розглядали і як штучно викликаний істеричний невроз, патологічний стан, який може бути лише у хворих істерією (Ж. М. Шарко); і як нормальний фізіологічний стан, що викликається психологічним впливом, навіюванням у здорових людей (Г. Бернгайм); і як проміжний стан між активністю і сном, частковий сон, часткове гальмування (І. П. Павлов) тощо [4, с. 85–88].

Етимологія терміну «гіпноз» має грецьке коріння, дослівно перекладається як «сон». Деякі науковці погоджуються, що гіпноз є в певній мірі сном, однак із деякими відмінностями. Такий «сон» є активно нав'язаним станом, неповним, частковим, при якому завжди існує зв'язок між гіпнотизером і загіпнотизованим [5, с. 304]. О. О. Михайлов, В. В. Попова, Н. С. Іванова, провівши комплексне дослідження, прийшли до висновку, що приблизно кожен п'ятий пересічний громадянин асоціює гіпноз зі сном (19,4% чоловіків та 17,8 % жінок) [6, с. 156].

М. М. Китаєв, погоджуючись із думкою М. І. Буянова, стверджує, що гіпнозом називається видозміна звичайного сну, штучно викликаного за допомогою спеціальних прийомів [7, с. 134; 8, с. 18].

М. Є. Яковлева зазначає, що деякі автори розрізняють транс і гіпноз: транс розглядається як стан психіки, який характеризується різким звуженням свідомості і фокусуванням на змісті навіювання, та виникає внаслідок впливу гіпнотизера чи цілеспрямованого самонавіювання; а гіпноз – як процес, що допомагає увійти в цей стан; або як техніка впливу на індивіда шляхом концентрації його уваги з метою звужити поле свідомості і підкорити його впливу, контролю зовнішнього агента-гіпнотизера, навіювання якого загіпнотизований буде виконувати [9, с. 28]. «Можна й не дотримуватися цієї відмінності, на практичній роботі це ніяк не відбивається», – переконаний науковець [10, с. 19]. Саме тому видається доречним ці терміни використовувати як синоніми.

Враховуючи те, що гіпноз є особливим методом впливу на людину, виникає питання: чи є використання гіпнозу легальним та яка його правова природа? Із цим питанням ми звернулися до Міністерства охорони здоров'я України та отримали відповідь. У відповіді зазначається, що згідно із Наказом МОЗ України від 05.02.2007 р. № 59 «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Психіатрія» гіпнотерапія є методом лікування у психіатрії [11], а отже, для використання її на практиці необхідна повна вища медична освіта за спеціальністю «Психіатрія». Утім, на нашу думку, відповідальність за це правопорушення встановлена доволі м'яка. Так, згідно зі ст. 138 КК України кримінальна відповідальність за незаконне зайняття лікувальною діяльністю настає лише у випадку, якщо це спричинило тяжкі наслідки для хворого. Така позиція законодавця, на наш погляд, потребує змін, тому що вона фактично провокує особу до несанкціонованого застосування гіпнозу.

До того ж, існує питання виключної важливості в кримінально-правовому сенсі: чи можна вважати гіпнотичний транс станом, при якому особа не усвідомлює значення своїх дій та не може керувати ними? Позиції науковців щодо цього питання поділилися на дві групи. М. Р. Гінзбург, Є. Н. Левченко [12, с. 360], О. Б. Залкінд, М. С. Шойфет [4, с. 371] та проф. Рекке [13, с. 15] переконані, що схилити людину до вчинення пев-

них дій проти її волі за допомогою гіпнозу неможливо. Професор О. Б. Залкінд вказував: «Гіпноз провокує лише те, до чого є і без нього є органічна установка» [14, с. 37]. М. Р. Гінзбург зазначав, що навіть найбільш глибоке занурення у транс не позбавляє людину самоконтролю та свідомості [10, с. 21].

У той же час Р. Д. Шарапов, Л. В. Сєдих та Л. П. Гримак є прибічниками іншої думки. «Гіпноз, – зазначає Л. П. Гримак, – є своєрідною «переорганізацією свідомості», коли функціональний її центр «переміщується» у свідомість іншої людини і керується зусиллями останньої» [15, с. 58]. Л. В. Сєдих переконана, що загіпнотизований некритично сприймає передану йому інформацію. Внаслідок цього нав'язана думка набуває непереборну силу впливу на мозок людини, його поведінку та діяльність організму [1, с. 16-17].

Враховуючи зазначені позиції, слід звернутися до ст. 19 КК України, яка присвячена осудності суб'єкта злочину. Однак задля визнання особи неосудною необхідні два критерії: юридичний у вигляді неможливості особи розуміти значення своїх дій та керувати ними під час вчинення злочину, та медичний – наявність одного із психічних захворювань, перелічених у диспозиції статті. Однак зазначена норма «працює» лише за наявності обох критеріїв. А за умови, що гіпнотичний транс не визнається психічною хворобою (насамперед він не зазначається у Міжнародній класифікації хвороб), застосування цієї норми є неможливим.

Таким чином, можна виділити три варіанти кваліфікації дій особи, яка вчинила злочин під впливом гіпнозу: 1) вчинення злочину в стані гіпнотичного трансу слід кваліфікувати як психічний примус та враховувати це як пом'якшуючу обставину при призначенні покарання (п. 6 ч. 1 ст. 66 КК); 2) вчинення злочину в стані гіпнотичного трансу слід кваліфікувати як непереборний психічний примус та звільняти особу від кримінальної відповідальності, оскільки у такому випадку особа нездатна керувати своїми діями, а тому вимушена підкорятися вимогам того, хто застосовує насильство [16, с. 431]; 3) дії особи, що вчинила злочин в стані гіпнотичного трансу, слід кваліфікувати як дії виконавця, а дії гіпнотизера як організатора, однак лише у випадку встановлення медичною експертизою можливості виконавця розуміти значення своїх дій та керувати ними під час вчинення злочину.

Дії особи, пов'язані із застосуванням гіпнозу та інших методів психічного та біоенергетичного впливу задля підкорення потерпілого волі зловмисника, слід кваліфікувати, на нашу думку, як обтяжуючу обставину щодо кожного конкретного злочину. Така позиція пояснюється широкомасштабністю можливостей застосування різноманітних технік навіювання при вчиненні практично будь-якого злочину (наприклад, умисного вбивства, крадіжки, грабежу, розбою, шахрайства тощо). А дії особи, яка вчинила злочин, перебуваючи під гіпнотичним впливом, слід враховувати як обставину, що пом'якшує покарання.

Необхідно приймати до уваги, що сьогодні чинний Кримінальний кодекс України не передбачає жодної обтяжуючої обставини, яка могла би бути застосована при наведеній кваліфікації. Таке становище обумовлює нагальну необхідність внесення відповідних змін до Кримінального кодексу України з метою попередження уникнення відповідальності особою, яка застосувала гіпноз та інші методи психічного та біоенергетичного впливу.

Однак, на сьогоднішній день українська Феміда взагалі не приймає до уваги факт застосування гіпнозу. Проаналізувавши судові рішення у Єдиному державному реєстрі судових рішень України (далі – ЄДРСР), ми дійшли висновку, що можна виокремити декілька моделей правових позицій, яких притримується суд: 1) позиція повного ігнорування та лише фрагментарного вживання терміну «гіпноз» в тексті судового рішення (один-два рази в якості прямої мови особи без надання правової оцінки)¹; 2) позиція не-

¹ Докладніше див.:

1) Постанова Шевченківського райсуду м. Чернівці по справі № 1-298/11-р від 15 червня 2011 р. [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/21199957>. – Назва з екрана.

можливості прийняття до уваги свідчень про застосування гіпнозу щодо особи через відсутність доказів цього¹; 3) позиція повноцінного відторгнення можливості застосування до особи гіпнозу так, щоб вона не могла усвідомлювати свої дії та керувати ними². Тобто, вказана судова практика свідчить про необхідність внесення необхідних змін у чинний Кримінальний кодекс України.

У ході аналізу даних ЄДРСР нам вдалося знайти лише одне судове рішення, в якому суд надав правову кваліфікацію застосуванню гіпнозу (хоча скоріше наголосив на її відсутності). Так, у вирокі Охтирського районного суду Сумської області по справі № 1813/6062/2012 від 11 січня 2013 р. зазначається: «Відповідно до акту стаціонарної судово-психіатричної експертизи... особа була психічно здорова і могла розуміти значення своїх дій та керувати ними, в стані гіпнозу не перебувала, що підтверджується науковими даними про неможливість вчинення протиправних дій у гіпнотичному стані, а також неможливістю діяти в такому напрямку, котрий значно суперечив би самоповажанню особи, відчуттю гідності, етичним нормам» [17]. У цьому рішенні суд не зазначає, якими саме науковими даними підтверджується неможливість вчинити незаконні дії в гіпнотичному стані. Утім, зрозуміло, що суддя, який виносив цей вирок, не є прибічником думки, відповідно до якої існує необхідність звільняти особу від кримінальної відповідальності за вчинення злочину в стані гіпнозу.

Відсутність судової практики щодо правової оцінки гіпнозу не може свідчити, що випадки застосування гіпнозу при вчиненні злочинів відсутні або поодинокі. Утім, наведені дані ЄДРСР свідчать, що особи, які його застосовують, зазвичай уникають будь-якої відповідальності. Позиція судової влади щодо ігнорування гіпнозу є цілком зрозумілою, оскільки чинним законодавством не передбачено застосування гіпнозу як окремих склад злочину або кваліфікуюча ознака. Зазначене обумовлює значні складнощі при доказуванні цього факту. Саме тому суди, як правило, ігнорують гіпноз у будь-яких його проявах. Така позиція повністю відповідає твердженню С. М. Братуся, який ще у 1953 році зазначав, що винесення рішень на основі всякого роду припущень неприпустимо [18, с. 707].

Ми переконані, що у подібних ситуаціях лише експертиза допоможе встановити об'єктивну істину у кримінальному провадженні. Прикладом можливості проведення таких експертиз є рішення Іллічівського міського суду Одеської області від 25.09.2008 р. по справі № 2-525/08. Згідно зі справою до особи, що працювала у пункті обміну валют, підійшли чоловік та жінка, ввели її в стан гіпнозу і змусили її віддати гроші у розмірі 5720 доларів США. Експертиза підтвердила, що на момент скоєння злочину (25.08.2006 р.) з 12.30 до 13.00 год. у особи спостерігався тимчасовий хворобливий психічний розлад у вигляді тимчасового епілептичного порушення по типу трансу, в зв'язку з чим в період порушеної свідомості вона не могла розуміти значення своїх дій та керувати ними. Суд відмовив у стягненні з даної особи шкоди, завданої її діями [19]. Цей випадок під-

2) Постанова Якимівського районного суду Запорізької області по справі № 0828/1732/2012 від 28 травня 2012 р. [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/24247882>. – Назва з екрана.

3) Вирок Галицького районного суду м. Львова по справі № 461/10477/15-к 26 травня 2016 р. [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/57946490>. – Назва з екрана.

¹ Докладніше див.:

1) Рішення Соснівського районного суду м. Черкаси по справі №2-2271-2008р від 03 липня 2008 р. [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/4637260>. – Назва з екрана.

2) Рішення Київського районного суду м. Сімферополя по справі № 2-1501/09 від 20 липня 2009 р. [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/8013132>. – Назва з екрана.

3) Рішення Роменського міського районного суду Сумської області по справі № 585/882/15-ц від 24 листопада 2016 р. [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/63106810>. – Назва з екрана.

² Докладніше див.: Вирок Охтирського районного суду Сумської області по справі № 1813/6062/2012 від 11 січня 2013 р. [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/28584124>. – Назва з екрана.

тверджує, що за наявності належної доказової бази особа, що перебувала у стані гіпнозу під час скоєння правопорушення, здатна ефективно захистити себе від кримінального обвинувачення або від позовних вимог в рамках інших видів судочинства.

Висновки. На сьогоднішній день феномен гіпнозу є досі мало дослідженою проблемою як з медичної, так і з кримінально-правової точки зору. За умови вмілого використання, гіпноз може стати як ліками, так і способом вчення злочину. Використовуючи гіпноз та інші методи психічного та біоенергетичного впливу, безумовно, можна досягти позитивних терапевтичних результатів. Проте, у той же час, використання різноманітних форм психічного навіювання може мати значні негативні наслідки для правоохоронюваних інтересів.

Наша психіка представляє собою малодосліджене явище, що значно ускладнює кримінально-правовий аналіз тих чи інших діянь особи. Беззаперечним залишається твердження, що у кожному конкретному випадку необхідно індивідуально підходити до аналізу кожної ситуації, залучаючи експертів.

Для вирішення поставлених проблем ми пропонуємо внести до Кримінального кодексу України [20] наступні зміни: 1) частину першу статті 67 доповнити пунктом чотирнадцять та викласти його у наступній редакції: «14) вчинення злочину особою із застосуванням техніки гіпнозу та інших методів психічного та біоенергетичного впливу»; 2) пункт шостий частини першої статті 66 викласти у наступній редакції: «вчинення злочину під впливом погрози, примусу (в тому числі при застосуванні гіпнозу та інших методів психічного та біоенергетичного впливу) або через матеріальну, службову чи іншу залежність». Внесення відповідних змін буде виступати додатковою правовою гарантією захисту прав та інтересів особи, до якої застосовується гіпноз. Саме через відсутність правового регулювання таких відносин так звані «кримінальні гіпнотизери» зазвичай залишаються поза досяжністю караючого меча Феміди: «ubi non est lex, ibi non est transgression» – там, де немає закону, немає і порушення. Тому дослідження вказаної проблеми та внесення необхідних законодавчих змін є нагальним питанням сьогодення за для повноцінної та ефективної реалізації одного з основних принципів кримінального права – невідворотності покарання.

Список літератури

1. Седых Л. В. Преступления, совершаемые с применением гипноза: особенности квалификации и предупреждения [Текст] : автореф. дис. на получение науч. степени канд. юр. наук : спец. 12.00.08 «уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право» / Седых Лидия Васильевна – Саратов, 2012. – 27 с.
2. Свод законов Российской Империи, повелением Государя Императора Николая Первого составленный, Том XIII [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.runivers.ru/upload/iblock/11e/13.pdf>. – Назва з екрана.
3. Уложение о наказаниях уголовных и исправительных. – СПб.: Тип. 2 отд-ния собств. е. и. в. канцелярии, 1845 г. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://dlib.rsl.ru/viewer/01002889696#?page=1>. – Назва з екрана.
4. Шойфет М. С. Гипноз: преступники и жертвы [Текст] / М. С. Шойфет. – М.: Эксмо, 2010. – 512 с.
5. Кульчий І. М. Щодо проблеми кваліфікації гіпнозу як способу вчинення злочину [Електронний ресурс] / І. М. Кульчий // Часопис Київського університету права. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/23722/74-Kulchiy.pdf>. – Назва з екрана.
6. Михайлов А. О. Исследование отношения к гипнозу и гипнотерапии студентов (по данным социологического исследования) [Электронный ресурс] / А. О. Михайлов, В. В. Попова, Н. С. Иванова // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. – 2015. – Режим доступа: http://elibrary.ru/download/elibrary_22751402_56749246.pdf. – Назва з екрана.
7. Буянов М. И. Приключения древней загадки: Истерия, история, суеверия [Текст] / М. И. Буянов. – М.: Прометей, 1991. – 136 с.
8. Китаев Н. Н. Гипноз и преступления: Лекция для специальности 02.11.00. (Юриспруденция) [Текст]. Иркутск: Изд-во БГУЭП, 2006. – 60 с.
9. Шапарь В. Б. Профессиональный гипноз [Текст] / В. Б. Шапарь. – Харьков: Книжный клуб семейного досуга ; Белгород: ООО «Книжный клуб семейного досуга», 2008. – 320 с.
10. Гинзбург М. Р., Яковлева М. Е. Эриксоновский гипноз: систематический курс [Текст] / М. Р. Гинзбург, М. Е. Яковлева. – М.: Московский психолого-социальный институт, 2008. – 312 с.

11. Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Психіатрія» [Електронний ресурс] : Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 05.02.2007 р. № 59. – Режим доступу: http://old.moz.gov.ua/ua/portal/dn_20070205_59.html. – Назва з екрана.
12. Левченко Э. Н. Основы суггестопедии [Текст] : учеб. пособие / Славян. гос. пед. ун-т. – Славянск (Донец. обл.): ЗАТ «Печат. двор», 2003. – 368 с.
13. Рекке Г. Изнасилование в гипнозе [Текст] // Сборник по психоневрологии, посвященный проф. А. И. Ющенко. Ростов-на-Дону, 1928. – 215 с.
14. Залкинд А. Б. Социально-неполноценное поведение (элементы психопатологии, криминологии и патологической педологии) [Текст] / А. Б. Залкинд. – М., 1930. – 277 с.
15. Гримак Л. П. Тайны гипноза: Современный взгляд. [Текст] – изд. 2-е, испр. и доп. / Л. П. Гримак. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2010. – 304 с.
16. Матвиенко С. А. Наркогіпноз і шляхи боротьби з ним [Текст] / С. А. Матвиенко // Науковий вісник Юрид. Акад. М-ва внутр. справ. – 2005. – Спец. вип. – № 2 (25). – С. 430-434.
17. Вирок Охтирського районного суду Сумської області по справі № 1813/6062/2012 від 11 січня 2013 р. [Електронний ресурс] //Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/28584124>. – Назва з екрана.
18. Братусь С. Н. Юридический словарь [Текст] / С. Н. Братусь, С. Ф. Кечекьян, Ф. И. Кожевников / С. Н. Братусь и др. – М.: Государственное издательство юридической литературы, 1953. – 784 с.
19. Рішення Іллічівського міського суду Одеської області № 2-525/08 від 25 вересня 2008 р. [Електронний ресурс] // Єдиний державний реєстр судових рішень. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/2656478>. – Назва з екрана.
20. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>. – Назва з екрана.

Стаття надійшла 25.05.2018 р.

Т. А. Павлова, канд. юрид. наук, доцент, доцент
Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова
Кафедра уголовного права, уголовного процесса и криминалистики
Французский бульвар, 24/26, Одесса, 65058, Украина

Е. А. Каташинский, студент 3 курса
Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова
Экономико-правовой факультет
Французский бульвар, 24/26, Одесса, 65058, Украина

НЕКОТОРЫЕ ПРОБЛЕМЫ УГОЛОВНО-ПРАВОВОЙ ХАРАКТЕРИСТИКИ ГИПНОЗА

Резюме

В статье гипноз рассматривается как способ совершения преступлений. В действующем Уголовном кодексе Украины отсутствует правовое регулирование отношений, связанных с привлечением к ответственности лиц, применяющих гипноз для совершения преступления. Проанализированы модели квалификации деяний, совершенных лицом, находившимся под действием гипноза; анализируется судебная практика. Предлагается авторское видение квалификации действий с применением гипноза и других методов психического и биоэнергетического воздействия путем закрепления в качестве обстоятельства, отягчающего наказание по отношению к лицу, применяющему эти методы (ст. 67 УК Украины), и как обстоятельства, смягчающего наказание (ст. 66 УК Украины), к лицу, в отношении которого применяется гипноз.

Ключевые слова: гипноз, внушение, квалификация, уголовно-правовая характеристика.

T. O. Pavlova, PhD in Law, Associate Professor
Odessa I. I. Mechnikov National University
the Department of Criminal Law, Criminal Procedure and Criminalistics
Frantsuzskiy Boulevard, 24/26, Odessa, 65058, Ukraine

Ye. O. Katashynskiy, Student
Odessa I. I. Mechnikov National University
Economics and Law Faculty
Frantsuzskiy Boulevard, 24/26, Odessa, 65058, Ukraine

SOME PROBLEMS OF THE CRIMINAL AND LEGAL CHARACTERISTICS OF HYPNOSIS

Summary

In the article hypnosis is considered as a way of committing crimes. In the current Criminal Code of Ukraine there is no legal regulation of relations related to the prosecution of persons using hypnosis for the commission of a crime. The models of qualification of the deeds committed by a person who was under the influence of hypnosis are analyzed; the judicial practice is analyzed. The author's vision of the qualification of actions with the use of hypnosis and other methods of psychic and bioenergetic influence is suggested, by attaching it as a circumstance aggravating punishment in relation to the person using these methods (Article 67 of the Criminal Code of Ukraine) and as circumstances that mitigate punishment (Article 66 of the Criminal Code of Ukraine), to the person in relation to which hypnosis is applied.

Key words: hypnosis, suggestion, qualification, legal characteristic.